

**Есе.
Види есе.
Визначні риси і стилі.**

- **Есе́** або **есей** (фр. *essai*, фр. вимова: [esɛ]^[5] — спроба, нарис, від лат. *exagium* — зважування) — невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми; це жанр, який лежить на перетині художньої та публіцистичної (часом науково-популяраторської) творчості.

Види есе

За змістом:

- філософські
- літературно-критичні
- історичні
- художні
- художньо-публіцистичні

За літературною формою:

- рецензії
- ліричні мініатюри
- сторінки зі щоденника
- листи

За композиційними особливостями:

- рефлексійні
- аналітичні
- критичні
- розповідні
- описові

Визначальні риси і стиль

- Визначальними рисами есе, як правило, є незначний обсяг 4-7 речень, конкретна тема, дана в підкреслено вільному, суб'єктивному її тлумаченні, вільна композиція, парадоксальна манера мислення. Як правило, есе виражає нову, суб'єктивну думку про щось.
- Стиль есе відрізняється образністю, афористичністю, використанням свіжих метафор, нових поетичних образів, свідомою настановою на розмовну інтонацію і лексику. Він здавна формувався у творах, в яких на перший план виступає особистість автора. Пограничними жанрами для есе є поезія в прозі та науковий нарис або філософський трактат.
- Серед відомих есеїстів: Ю. Шевельов, Б. Шоу, Ж.-П. Сартр, А. Камю, Й. Бехер, В. Винниченко, Є. Маланюк, Ю. Липа, У. Самчук, П. Загребельний, І. Драч, О. Гончар, Ю. Андрухович, Є. Сверстюк.

Види есе

Вільне

Формальне

Ознаки:

- невеликий обсяг (7-10 речень);
- вільна форма і стиль викладу;
- довільна структура;
- **обов'язкова вимога:** наявність позиції автора.

Ознаки:

- дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки);
- обґрунтування (аргументування) тези.

Вільне есе обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.).

До нього доцільно вдаватися кожного уроку й на різних його етапах: *цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.*

Для написання формального есе виділяють більше часу: **від 20 до 45 хвилин.**

Структура есе

Есе складається з таких частин – *вступ, основна частина, висновок.*

Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.

Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо.

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

ПАМ'ЯТКА

«Правила написання креативного есе»

- 1.Тільки позитивна мова (описувати краще те, що є, а не те, чого немає).
- 2.Слова-зв'язки (вони допомагають плавно переходити з однієї частини до іншої).
- 3.Різна структура речень. (Читати речення однакової структури нудно. Складіть речення різні завдовжки.)
- 4.Зрозумілі слова. (Розумійте значення слів, які ви вживаєте в есе. Ви пишете, щоби вразити змістом, а не словниковим запасом. Вишуканість гарна, але в міру.)
- 5.Різні слова (Використовуйте синоніми.)
- 6.Лаконічність.
- 7.Кожне слово важливе (без повторів; кожне речення має нести унікальний зміст).
- 8.Активна життєва позиція.

- Закінчилася холодна зима. Поступово природа починає прокидатися. Першими прикметами початку весни – це горобці що плещуться в щойно калюжі, яка щойно розмерзлась. Вони весело цвірінькають та кумедно розмахують крилами. Повітря починає пахнути весною.
- Сонечко вже починає пригрівати, і на деревах наливаються бруньки. В самих затишних куточках саду на проталинах пробивається зелена травичка. Незабаром прийде тепло і весь сніг розтане. Земля вкриється зеленою травою та першими весняними квітами. Сонечко з кожним днем пригріває все тепліше і піднімається вище над горизонтом. День стає довшим і все частіше сонячним та по-весняному теплим.
- З початком весни прокидається не тільки природа. Настрій у кожної людини теж покращується. Після морозної зими хочеться більше яскравого теплого сонця, довшого світового дня і менше теплих речей натягувати на себе коли ідеш на прогулянку.
- На річках та водоймах починає танути крига. Пройде небагато часу і крига повністю перетвориться на воду. Риба, що зимувала на глибині річки підніматиметься нагору до сонечка.
- Незабаром повернуться з вирію птахи. Першими повертаються шпаки. Останніми – стрижі, ластівки та солов'ї. Птахи повертаються та починають будувати гнізда для свого майбутнього потомства. Над садами та лісами розливається веселий гомін птахів. Пташиний спів – це ознака того що територія уже зайнята і вільних місць немає. Весна – це початок життя для багатьох пташок та тварин, адже у них з'являються малюки. Лісові мешканці також покидають свої зимові хованки та радіють весняному теплу, тому що з приходом весни їжі буде в достатку. Весна стрімко відвоює права на природу у зими, і кожна жива істота ніби прокидається від зимової сплячки. Весна – це пробудження природи. Приємно помічати ці радісні зміни навколо